

70 (1991) Nr. 1

TRACTATENBLAD

VAN HET

KONINKRIJK DER NEDERLANDEN

JAARGANG 1992 Nr. 140

A. TITEL

*Overeenkomst inzake de soevereiniteit, onafhankelijkheid, territoriale integriteit en onschendbaarheid, neutraliteit en nationale eenheid van
Kambodja;
Parijs, 23 oktober 1991*

B. TEKST¹⁾**Agreement concerning the sovereignty, independence, territorial integrity and inviolability, neutrality and national unity of Cambodia**

Australia, Brunei Darussalam, Cambodia, Canada, the People's Republic of China, the French Republic, the Republic of India, the Republic of Indonesia, Japan, the Lao People's Democratic Republic, Malaysia, the Republic of the Philippines, the Republic of Singapore, the Kingdom of Thailand, the Union of Soviet Socialist Republics, the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland, the United States of America, the Socialist Republic of Vietnam and the Socialist Federal Republic of Yugoslavia,

In the presence of the Secretary-General of the United Nations,

Convinced that a comprehensive political settlement for Cambodia is essential for the long-term objective of maintaining peace and security in South-East Asia,

Recalling their obligations under the Charter of the United Nations and other rules of international law,

Considering that full observance of the principles of non-interference and non-intervention in the internal and external affairs of States is of the greatest importance for the maintenance of international peace and security,

Reaffirming the inalienable right of States freely to determine their own political, economic, cultural and social systems in accordance with the will of their peoples, without outside interference, subversion, coercion or threat in any form whatsoever,

Desiring to promote respect for and observance of human rights and fundamental freedoms in conformity with the Charter of the United Nations and other relevant international instruments,

Have agreed as follows:

Article 1

1. Cambodia hereby solemnly undertakes to maintain, preserve and defend its sovereignty, independence, territorial integrity and inviolability, neutrality, and national unity; the perpetual neutrality

¹⁾ De Chinese, de Khmerse en de Russische tekst zijn niet afgedrukt.

Accord relatif à la souveraineté, l'indépendance, l'intégrité et l'inviolabilité territoriales, la neutralité et l'unité national du Cambodge

L'Australie, le Brunéi Darussalam, le Cambodge, le Canada, la République populaire de Chine, les Etats-Unis d'Amérique, la République française, la République de l'Inde, la République d'Indonésie, le Japon, la République démocratique populaire Lao, la Malaisie, la République des Philippines, le Royaume-Uni de Grande-Bretagne et d'Irlande du Nord, la République de Singapour, le Royaume de Thaïlande, l'Union des Républiques socialistes soviétiques, la République socialiste du Vietnam et la République fédérale socialiste de Yougoslavie,

En présence du Secrétaire général de l'Organisation des Nations Unies,

Convaincus qu'un règlement politique global pour le Cambodge est essentiel pour atteindre l'objectif à long terme du maintien de la paix et de la sécurité en Asie du Sud-Est,

Rappelant leurs obligations aux termes de la Charte des Nations Unies et des autres règles du droit international,

Considérant que le plein respect des principes de non-ingérence et de non-intervention dans les affaires intérieures et extérieures des Etats est de la plus haute importance pour le maintien de la paix et de la sécurité internationales,

Réaffirmant le droit inaliénable des Etats à déterminer librement leur propre système politique, économique, culturel et social conformément à la volonté de leur peuple, sans intervention, subversion, contrainte ou menace extérieure sous quelque forme que ce soit,

Désireux de promouvoir le respect et l'exercice des droits de l'homme et des libertés fondamentales conformément à la Charte des Nations Unies et aux autres instruments internationaux pertinents,

Sont convenus de ce qui suit:

Article 1

1. Le Cambodge s'engage solennellement, par le présent Accord, à maintenir, préserver et défendre sa souveraineté, son indépendance, son intégrité et son inviolabilité territoriales, sa neutralité et son unité

of Cambodia shall be proclaimed and enshrined in the Cambodian constitution to be adopted after free and fair elections.

2. To this end, Cambodia undertakes:

a) To refrain from any action that might impair the sovereignty, independence and territorial integrity and inviolability of other States;

b) To refrain from entering into any military alliances or other military agreements with other States that would be inconsistent with its neutrality, without prejudice to Cambodia's right to acquire the necessary military equipment, arms, munitions and assistance to enable it to exercise its inherent right of self-defence and to maintain law and order;

c) To refrain from interference in any form whatsoever, whether direct or indirect, in the internal affairs of other States;

d) To terminate treaties and agreements that are incompatible with its sovereignty, independence, territorial integrity and inviolability, neutrality, and national unity;

e) To refrain from the threat or use of force against the territorial integrity or political independence of any State, or in any other manner inconsistent with the purposes of the United Nations;

f) To settle all disputes with other States by peaceful means;

g) To refrain from using its territory or the territories of other States to impair the sovereignty, independence, and territorial integrity and inviolability of other States;

h) To refrain from permitting the introduction or stationing of foreign forces, including military personnel, in any form whatsoever, in Cambodia, and to prevent the establishment or maintenance of foreign military bases, strong points or facilities in Cambodia, except pursuant to United Nations authorization for the implementation of the comprehensive political settlement.

Article 2

1. The other parties to this Agreement hereby solemnly undertake to recognize and to respect in every way the sovereignty, independence, territorial integrity and inviolability, neutrality and national unity of Cambodia.

2. To this end, they undertake:

a) To refrain from entering into any military alliances or other military agreements with Cambodia that would be inconsistent with Cambodia's neutrality, without prejudice to Cambodia's right to acquire the necessary military equipment, arms, munitions and

nationale; la neutralité perpétuelle du Cambodge sera proclamée et consacrée par la constitution cambodgienne qui sera adoptée après la tenue d'élections libres et équitables.

2. A cette fin, le Cambodge s'engage à:

a) S'abstenir de toute action pouvant porter atteinte à la souveraineté, l'indépendance et l'intégrité et l'inviolabilité territoriales d'autres Etats;

b) S'abstenir de conclure avec d'autres Etats toute alliance militaire ou tous autres accords militaires qui seraient incompatibles avec sa neutralité, sans préjudice du droit du Cambodge de se procurer l'équipement militaire, les armes et les munitions ainsi que l'assistance nécessaires pour lui permettre d'exercer son droit naturel de légitime défense et de maintenir l'ordre public;

c) S'abstenir de toute ingérence sous quelque forme que ce soit, directe ou indirecte, dans les affaires intérieures d'autres Etats;

d) Mettre fin aux traités et accords qui sont incompatibles avec sa souveraineté, son indépendance, son intégrité et son inviolabilité territoriales, sa neutralité et son unité nationale;

e) S'abstenir de recourir à la menace ou à l'emploi de la force, soit contre l'intégrité territoriale ou l'indépendance politique de tout Etat, soit de toute autre manière incompatible avec les buts des Nations Unies;

f) Régler par des moyens pacifiques tout différend avec d'autres Etats;

g) S'abstenir d'utiliser son territoire ou le territoire d'autres Etats pour porter atteinte à la souveraineté, l'indépendance, et l'intégrité et l'inviolabilité territoriales d'autres Etats;

h) Ne pas permettre l'introduction ou le stationnement au Cambodge de forces étrangères, y compris de personnel militaire, sous quelque forme que ce soit, et empêcher l'établissement ou le maintien de bases, de points d'appui ou d'installations militaires étrangers au Cambodge, sauf en vertu de l'autorisation donnée à l'Organisation des Nations Unies pour la mise en oeuvre du règlement politique global.

Article 2

1. Les autres Parties au présent Accord s'engagent solennellement par cet Accord à reconnaître et à respecter à tous égards la souveraineté, l'indépendance, l'intégrité et l'inviolabilité territoriales, la neutralité et l'unité nationale du Cambodge.

2. A cette fin, elles s'engagent à:

a) S'abstenir de conclure avec le Cambodge toute alliance militaire ou autre accord militaire qui serait incompatible avec la neutralité du Cambodge, sans préjudice du droit du Cambodge de se procurer l'équipement militaire, les armes, les munitions et l'assistance néces-

assistance to enable it to exercise its inherent right of self-defence and to maintain law and order;

b) To refrain from interference in any form whatsoever, whether direct or indirect, in the internal affairs of Cambodia;

c) To refrain from the threat or use of force against the territorial integrity or political independence of Cambodia, or in any other manner inconsistent with the purposes of the United Nations;

d) To settle all disputes with Cambodia by peaceful means;

e) To refrain from using their territories or the territories of other States to impair the sovereignty, independence, territorial integrity and inviolability, neutrality and national unity of Cambodia;

f) To refrain from using the territory of Cambodia to impair the sovereignty, independence and territorial integrity and inviolability of other States;

g) To refrain from the introduction or stationing of foreign forces, including military personnel, in any form whatsoever, in Cambodia and from establishing or maintaining military bases, strong points or facilities in Cambodia, except pursuant to United Nations authorization for the implementation of the comprehensive political settlement.

Article 3

1. All persons in Cambodia shall enjoy the rights and freedoms embodied in the Universal Declaration of Human Rights and other relevant international human rights instruments.

2. To this end,

a) Cambodia undertakes:

– to ensure respect for and observance of human rights and fundamental freedoms in Cambodia;

– to support the right of all Cambodian citizens to undertake activities that would promote and protect human rights and fundamental freedoms;

– to take effective measures to ensure that the policies and practices of the past shall never be allowed to return;

– to adhere to relevant international human rights instruments;

b) The other parties to this Agreement undertake to promote and encourage respect for and observance of human rights and fundamental freedoms in Cambodia as embodied in the relevant international instruments in order, in particular, to prevent the recurrence of human rights abuses.

saires pour lui permettre d'exercer son droit naturel de légitime défense et de maintenir l'ordre public;

b) S'abstenir de toute ingérence, sous quelque forme que ce soit, directe ou indirecte, dans les affaires intérieures du Cambodge;

c) S'abstenir de recourir à la menace ou à l'usage de la force contre l'intégrité territoriale ou l'indépendance politique du Cambodge ou de toute autre manière incompatible avec les buts des Nations Unies;

d) Régler par des moyens pacifiques tout différend avec le Cambodge;

e) S'abstenir d'utiliser leur territoire ou le territoire d'autres Etats pour porter atteinte à la souveraineté, l'indépendance, l'intégrité et l'inviolabilité territoriales, la neutralité et l'unité nationale du Cambodge;

f) S'abstenir d'utiliser le territoire du Cambodge pour porter atteinte à la souveraineté, l'indépendance et l'intégrité et l'inviolabilité territoriales d'autres Etats;

g) S'abstenir d'introduire ou de faire stationner au Cambodge des forces étrangères, y compris des personnels militaires sous quelque forme que ce soit, et d'établir ou de maintenir au Cambodge des bases, des points d'appui ou des installations militaires, sauf en vertu de l'autorisation donnée à l'Organisation des Nations Unies pour la mise en oeuvre du règlement politique global.

Article 3

1. Toutes les personnes se trouvant au Cambodge jouiront des droits et libertés formulés par la Déclaration universelle des droits de l'homme et d'autres instruments internationaux pertinents relatifs aux droits de l'homme.

2. A cette fin,

a) Le Cambodge s'engage à:

- Assurer le respect effectif des droits de l'homme et des libertés fondamentales au Cambodge;

- Soutenir le droit de tous les citoyens cambodgiens d'entreprendre des activités visant à promouvoir et protéger les droits de l'homme et les libertés fondamentales;

- Prendre des mesures efficaces pour assurer que ne soit jamais permis un retour à la politique et aux pratiques du passé;

- Adhérer aux instruments internationaux pertinents relatifs aux droits de l'homme;

b) Les autres Parties au présent Accord s'engagent à promouvoir et encourager au Cambodge le respect et l'exercice des droits de l'homme et des libertés fondamentales formulés par les instruments internationaux pertinents, en vue, en particulier, d'empêcher que de nouvelles atteintes aux droits de l'homme se produisent.

3. The United Nations Commission on Human Rights should continue to monitor closely the human rights situation in Cambodia, including, if necessary, by the appointment of a Special Rapporteur who would report his findings annually to the Commission and to the General Assembly.

Article 4

The parties to this Agreement call upon all other States to recognize and respect in every way the sovereignty, independence, territorial integrity and inviolability, neutrality and national unity of Cambodia and to refrain from any action inconsistent with these principles or with other provisions of this Agreement.

Article 5

1. In the event of a violation or threat of violation of the sovereignty, independence, territorial integrity and inviolability, neutrality or national unity of Cambodia, or of any of the other commitments herein, the parties to this Agreement undertake to consult immediately with a view to adopting all appropriate steps to ensure respect for these commitments and resolving any such violations through peaceful means.

2. Such steps may include, *inter alia*, reference of the matter to the Security Council of the United Nations or recourse to the means for the peaceful settlement of disputes referred to in Article 33 of the Charter of the United Nations.

3. The parties to this Agreement may also call upon the assistance of the co-chairmen of the Paris Conference on Cambodia.

4. In the event of serious violations of human rights in Cambodia, they will call upon the competent organs of the United Nations to take such other steps as are appropriate for the prevention and suppression of such violations in accordance with the relevant international instruments.

Article 6

This Agreement shall enter into force upon signature.

Article 7

This Agreement shall remain open for accession by all States. The instruments of accession shall be deposited with the Governments of

3. La Commission des droits de l'homme des Nations Unies devrait continuer à surveiller étroitement la situation des droits de l'homme au Cambodge, y compris en désignant si nécessaire un rapporteur spécial qui ferait un rapport annuel à la Commission et à l'Assemblée générale.

Article 4

Les Parties au présent Accord demandent à tous les autres Etats de reconnaître et de respecter à tous égards la souveraineté, l'indépendance, l'intégrité et l'inviolabilité territoriales, la neutralité et l'unité nationale du Cambodge et de s'abstenir de toute action incompatible avec ces principes ou avec d'autres dispositions du présent Accord.

Article 5

1. En cas de violation ou de menace de violation de la souveraineté, de l'indépendance, de l'intégrité et de l'inviolabilité territoriales, de la neutralité ou de l'unité nationale du Cambodge ou de l'un quelconque des engagements pris en vertu du présent Accord, les Parties à cet Accord s'engagent à procéder immédiatement à des consultations en vue de prendre toutes les dispositions appropriées pour assurer le respect desdits engagements et régler ces cas de violation par des moyens pacifiques.

2. Ces dispositions peuvent comporter, entre autres, la saisine du Conseil de sécurité des Nations Unies ou le recours aux moyens de règlement pacifique des différends mentionnés à l'Article 33 de la Charte des Nations Unies.

3. Les Parties au présent Accord peuvent également demander l'assistance des Coprésidents de la Conférence de Paris sur le Cambodge.

4. En cas de graves violations des droits de l'homme au Cambodge, elles demanderont aux organes compétents de l'Organisation des Nations Unies de prendre toute autre mesure appropriée en vue d'empêcher et de mettre fin à ces violations conformément aux instruments internationaux pertinents.

Article 6

Le présent Accord entrera en vigueur à la date de sa signature.

Article 7

Le présent Accord restera ouvert à l'adhésion de tous les Etats. Les instruments d'adhésion seront déposés auprès des Gouvernements de

the French Republic and the Republic of Indonesia. For each State acceding to this Agreement, it shall enter into force on the date of deposit of its instrument of accession.

Article 8.

The original of this Agreement, of which the Chinese, English, French, Khmer and Russian texts are equally authentic, shall be deposited with the Governments of the French Republic and the Republic of Indonesia, which shall transmit certified true copies to the Governments of the other States participating in the Paris Conference on Cambodia and to the Secretary-General of the United Nations.

IN WITNESS WHEREOF the undersigned plenipotentiaries, being duly authorized thereto, have signed this Agreement.

DONE at Paris this twenty-third day of October, one thousand nine hundred and ninety one.

De Overeenkomst is op 23 oktober 1991 ondertekend voor de volgende Staten en internationale organisatie:

Australië
Brunei Darussalam
Canada
China
de Filipijnen
Frankrijk
India
Indonesië
Japan
Joegoslavië
Kambodja
Laos
Maleisië
Singapore
de Sovjet-Unie
Thailand
Vietnam
het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië
en Noord-Ierland
de Verenigde Naties
de Verenigde Staten van Amerika

la République française et de la République d'Indonésie. Pour chaque Etat adhérent à l'Accord, celui-ci entrera en vigueur à la date du dépôt de son instrument d'adhésion.

Article 8

L'original du présent Accord, dont les textes en langues anglaise, chinoise, française, khmère et russe font également foi, sera déposé auprès des Gouvernements de la République française et de la République d'Indonésie, qui en transmettront des copies certifiées conformes aux gouvernements des autres Etats participants à la Conférence de Paris sur le Cambodge ainsi qu'au Secrétaire général de l'Organisation des Nations Unies.

EN FOI DE QUOI, les Plénipotentiaires soussignés, dûment autorisés, ont signé le présent Accord.

FAIT à Paris, le 23 octobre mil neuf cent quatre-vingt-onze.

C. VERTALING**Overeenkomst inzake de soevereiniteit, onafhankelijkheid, territoriale integriteit en onschendbaarheid, neutraliteit en nationale eenheid van Kambodja**

Australië, Brunei Darussalam, Canada, de Volksrepubliek China, de Republiek der Filipijnen, de Franse Republiek, de Republiek India, de Republiek Indonesië, Japan, de Socialistische Federatieve Republiek Joegoslavië, Kambodja, de Democratische Volksrepubliek Laos, Maleisië, de Republiek Singapore, het Koninkrijk Thailand, de Unie van Socialistische Sovjetrepublieken, het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland, de Verenigde Staten van Amerika en de Socialistische Republiek Vietnam,

In aanwezigheid van de Secretaris-Generaal van de Verenigde Naties,

Ervan overtuigd dat een uitgebreide politieke regeling voor Kambodja van wezenlijk belang is voor de verwezenlijking van het op lange termijn nagestreefde doel, de handhaving van vrede en veiligheid in Zuidoost-Azië,

Herinnerend aan hun verplichtingen krachtens het Handvest der Verenigde Naties en andere regels van internationaal recht,

Overwegend dat volledige naleving van de beginselen van niet-inmenging en niet-interventie in de binnenlandse en buitenlandse aangelegenheden van Staten van het grootste belang is voor de handhaving van internationale vrede en veiligheid,

Opnieuw het onvervreembare recht van Staten bevestigend om vrij hun eigen politieke, economische, culturele en sociale stelsel te bepalen in overeenstemming met de wil van hun volk, zonder *inmenging, ondermijning, dwang of bedreiging* van welke aard ook van buitenaf,

Geleid door de wens de eerbiediging en inachtneming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden overeenkomstig het Handvest der Verenigde Naties en andere toepasselijke internationale documenten te bevorderen,

Zijn overeengekomen als volgt:

Artikel 1

1. Kambodja neemt hierbij plechtig de verplichting op zich zijn soevereiniteit, onafhankelijkheid, territoriale integriteit en onschendbaarheid, neutraliteit en nationale eenheid te handhaven, te beschermen en te verdedigen; de *eeuwigdurende neutraliteit van Kambodja*

wordt afgekondigd en neergelegd in de Kambodjaanse grondwet die na vrije en eerlijke verkiezingen zal worden aangenomen.

2. Hiertoe verplicht Kambodja zich ertoe:

a. Zich te onthouden van elk optreden dat de soevereiniteit, onafhankelijkheid en territoriale integriteit en onschendbaarheid van andere Staten zou kunnen aantasten;

b. Zich te onthouden van het aangaan van militaire bondgenootschappen of andere militaire overeenkomsten met andere Staten die onverenigbaar zouden zijn met zijn neutraliteit, onverminderd het recht van Kambodja de nodige militaire uitrusting, wapens, munitie en hulp te verwerven opdat het zijn inherente recht op zelfverdediging kan uitoefenen en recht en orde kan handhaven;

c. Zich te onthouden van inmenging in welke vorm ook, direct of indirect, in de binnenlandse aangelegenheden van andere Staten;

d. Verdragen en overeenkomsten te beëindigen die onverenigbaar zijn met zijn soevereiniteit, onafhankelijkheid, territoriale integriteit en onschendbaarheid, neutraliteit en nationale eenheid;

e. Zich te onthouden van de dreiging met of het gebruik van geweld tegen de territoriale integriteit of politieke onafhankelijkheid van enige Staat en van enige andere handelwijze die onverenigbaar is met de doelstellingen van de Verenigde Naties;

f. Alle geschillen met andere Staten langs vreedzame weg te beslechten;

g. Zich te onthouden van het gebruik van het eigen grondgebied of het grondgebied van andere Staten om de soevereiniteit, onafhankelijkheid en territoriale integriteit en onschendbaarheid van andere Staten aan te tasten;

h. Zich te onthouden van het toestaan van het binnenbrengen of legeren in Kambodja van buitenlandse strijdkrachten, met inbegrip van militair personeel, in welke vorm dan ook, en de vestiging of instandhouding van buitenlandse militaire bases, versterkingen of voorzieningen in Kambodja te beletten, behalve ingevolge een machtiging van de Verenigde Naties met het oog op de uitvoering van de uitgebreide politieke regeling.

Artikel 2

1. De andere Partijen bij deze Overeenkomst verplichten zich hierbij plechtig tot erkenning en eerbiediging in alle opzichten van de soevereiniteit, onafhankelijkheid, territoriale integriteit en onschendbaarheid, neutraliteit en nationale eenheid van Kambodja.

2. Hiertoe verplichten zij zich ertoe:

a. Zich te onthouden van het aangaan van militaire bondgenootschappen of andere militaire overeenkomsten met Kambodja die onverenigbaar zouden zijn met de neutraliteit van Kambodja, onverminderd het recht van Kambodja de nodige militaire uitrusting,

wapens, munitie en hulp te verwerven opdat het zijn inherente recht op zelfverdediging kan uitoefenen en recht en orde kan handhaven;

b. Zich te onthouden van inmenging in welke vorm ook, direct of indirect, in de binnenlandse aangelegenheden van Kambodja;

c. Zich te onthouden van de dreiging met of het gebruik van geweld tegen de territoriale integriteit of politieke onafhankelijkheid van Kambodja en van enige andere handelwijze die onverenigbaar is met de doelstellingen van de Verenigde Naties;

d. Alle geschillen met Kambodja langs vreedzame weg te beslechten;

e. Zich te onthouden van het gebruik van het eigen grondgebied of het grondgebied van andere Staten om de soevereiniteit, onafhankelijkheid en territoriale integriteit en onschendbaarheid, neutraliteit en nationale eenheid van Kambodja aan te tasten;

f. Zich te onthouden van het gebruik van het grondgebied van Kambodja om de soevereiniteit, onafhankelijkheid en territoriale integriteit en onschendbaarheid van andere Staten aan te tasten;

g. Zich te onthouden van het binnenbrengen of legeren in Kambodja van buitenlandse strijdkrachten, met inbegrip van militair personeel, in welke vorm dan ook, en de vestiging of instandhouding van militaire bases, versterkingen of voorzieningen in Kambodja te beletten, behalve ingevolge een machtiging van de Verenigde Naties met het oog op de uitvoering van de uitgebreide politieke regeling.

Artikel 3

1. Alle personen in Kambodja genieten de rechten en vrijheden vervat in de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens en andere toepasselijke internationale documenten inzake de rechten van de mens.

2. Hiertoe,

a. Verplicht Kambodja zich ertoe:

– de eerbiediging en inachtneming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden in Kambodja te waarborgen;

– het recht van alle Kambodjaanse burgers te steunen om activiteiten te ondernemen waardoor de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden worden uitgedragen en beschermd;

– doeltreffende maatregelen te nemen om te waarborgen dat het beleid en de praktijken uit het verleden nooit meer zullen kunnen terugkeren;

– zich te houden aan de desbetreffende internationale documenten inzake de rechten van de mens;

b. De andere Partijen bij deze Overeenkomst verplichten zich ertoe de eerbiediging en inachtneming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden in Kambodja, zoals vervat in de desbetreffende internationale documenten, te bevorderen en aan te

moedigen ten einde, met name, te voorkomen dat zich opnieuw schendingen van de rechten van de mens voordoen.

3. De Commissie van de Verenigde Naties voor de Rechten van de Mens dient nauwlettend de situatie met betrekking tot de rechten van de mens in Kamboedja te blijven volgen, onder meer door indien nodig een Speciale Rapporteur te benoemen, die jaarlijks verslag van zijn bevindingen uitbrengt aan de Commissie en de Algemene Vergadering.

Artikel 4

De Partijen bij deze Overeenkomst doen een beroep op alle andere Staten om de soevereiniteit, onafhankelijkheid, territoriale integriteit en onschendbaarheid, neutraliteit en nationale eenheid van Kamboedja te erkennen en in alle opzichten te eerbiedigen en zich te onthouden van elk optreden dat onverenigbaar is met deze beginselen of met andere bepalingen van deze Overeenkomst.

Artikel 5

1. In geval van schending of dreiging van schending van de soevereiniteit, onafhankelijkheid, territoriale integriteit en onschendbaarheid, neutraliteit of nationale eenheid van Kamboedja, of van een van de andere verplichtingen in deze Overeenkomst, nemen de partijen bij deze Overeenkomst de verplichting op zich onmiddellijk over te gaan tot overleg ten einde alle passende maatregelen te nemen om de nakoming van deze verplichtingen te waarborgen en langs vreedzame weg een oplossing voor dergelijke schendingen te vinden.

2. Deze maatregelen kunnen onder meer omvatten voorlegging van de aangelegenheid aan de Veiligheidsraad van de Verenigde Naties of gebruikmaking van de middelen voor de vreedzame beslechting van geschillen bedoeld in artikel 33 van het Handvest van de Verenigde Naties.

3. De Partijen bij deze Overeenkomst kunnen ook verzoeken om bijstand van de co-voorzitters van de Conferentie van Parijs inzake Kamboedja.

4. In geval van ernstige schendingen van de rechten van de mens in Kamboedja zullen zij de bevoegde organen van de Verenigde Naties verzoeken andere maatregelen te nemen die passend zijn ter voorkoming en beteugeling van dergelijke schendingen overeenkomstig de desbetreffende internationale documenten.

Artikel 6

Deze Overeenkomst treedt in werking bij ondertekening.

Artikel 7

Deze Overeenkomst staat open voor toetreding door alle Staten. De akten van toetreding dienen te worden nedergelegd bij de Regering van de Franse Republiek en de Regering van de Republiek Indonesië. Voor elke Staat die tot deze Overeenkomst toetreedt, treedt zij in werking op de datum van nederlegging van zijn akte van toetreding.

Artikel 8

Het oorspronkelijke exemplaar van deze Overeenkomst, waarvan de Chinese, de Engelse, de Franse, de Khmerse en de Russische tekst gelijkelijk authentiek zijn, wordt nedergelegd bij de Regering van de Franse Republiek en de Regering van de Republiek Indonesië, die voor eensluidend gewaarmerkte afschriften doen toekomen aan de Regeringen van de andere Staten die deelnemen aan de Conferentie van Parijs inzake Kambodja en aan de Secretaris-Generaal van de Verenigde Naties.

TEN BLIJKE WAARVAN de ondertekenende gevolmachtigden, naar behoren daartoe gemachtigd, deze Overeenkomst hebben ondertekend.

GEDAAN te Parijs, drieëntwintig oktober negentienhonderd eenennegentig.

(Voor de ondertekening zie blz. 10 van dit Tractatenblad)

D. PARLEMENT

De Overeenkomst behoeft ingevolge artikel 91 van de Grondwet de goedkeuring van de Staten-Generaal, alvorens het Koninkrijk aan de Overeenkomst kan worden gebonden.

F. TOETREDING

Toetreding tot de Overeenkomst is voorzien in artikel 7.

G. INWERKINGTREDING

De bepalingen van de Overeenkomst zijn ingevolge artikel 6 op 23 oktober 1991 in werking getreden voor Australië, Brunei Darussalam, Canada, China, de Filipijnen, Frankrijk, India, Indonesië, Japan, Joegoslavië, Kambodja, Laos, Maleisië, Singapore, de Sovjet-Unie, Thailand, Vietnam, het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en

Noord-Ierland, de Verenigde Naties en de Verenigde Staten van Amerika.

Voor de Staten die tot het Verdrag toetreden, treden de bepalingen van de Overeenkomst ingevolge artikel 7 in werking op de dag van nederlegging van de betreffende akte van toetreding.

J. GEGEVENS

Van het op 26 juni 1945 te San Francisco tot stand gekomen Handvest van de Verenigde Naties, naar welk Handvest in de Preambule tot de onderhavige Overeenkomst wordt verwezen, zijn de Engelse en de Franse tekst, zoals gewijzigd, geplaatst in *Trb.* 1979, 37 en is de herziene vertaling in het Nederlands geplaatst in *Trb.* 1987, 113; zie ook, laatstelijk, *Trb.* 1992, 101.

Uitgegeven de vierentwintigste september 1992.

De Minister van Buitenlandse Zaken a.i.,

R. F. M. LUBBERS